

Kompostering

Kompostering av allt organiskt materiel.

Matavfall är organiskt nedbrytbart avfall. Det kan i en komposteringsprocess tillsammans med sågspånspllets brytas ned till näringsämnen som kan komma till nytta i odling inomhus, utomhus.

Vad kan man inte kompostera?

Platspåsar, snus, fimpar, dammsugarpåsar, tuggummi, gummisnoddar, vinkorkar, kapsyler, snören, korvskinn, kasslernät, blöjor, bindor och kattsand etc. Växtavfall som gräsklipp, grenar och löv kan med fördel komposteras i en trädgårdskompost.

Hur kan komposten användas?

Kompostering sker i en avancerad kompost, placerad på den enskilda tomten, där nytt organiskt avfall tillförs (trycks in) underifrån och den färdiga komposten kommer då att finnas överst, klar för användning.

Komposten är ett starkt gödningsmedel som ska blandas ut. Några matskedar myllas ner till krukväxterna inomhus. Planteringsjord kan tillverkas av ca 1 del kompost och 3 delar vanlig jord. Prova dig fram.

En 50-literssäck, vilket är vad ungefär en person/år producerar av sitt matavfall, räcker till ca 10 m² odling i dina rabatter. Komposten luckrar jorden och ökar den vattenhållande förmågan samt motverkar sjukdomsangrepp på växterna.

Vad är kompostering?

Under förutsättning att balans råder mellan luft, vatten och värme så kan man förenklat säga att matavfallets energi bryts ner med hjälp av mikroorganismer i mindre beståndsdelar som sedan nytt kan tas upp av växter som vi människor och djur stoppar i oss eller som bryts ner på nytt.

Hur lyckas man med kompostering?

- God syretillförsel
- Lagom fukthalt
- Temperaturen ska stiga
- Att endast matavfall tillsätts
- Inga föroreningar får tillsättas
- Rätt mängd på sågspånspllets doseras
- Att det finfördelas
- Att materialet blandas

Lycka till!

Allmänt om källsortering

Några saker kan vara bra att tänka på när du sorterar:

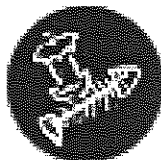
- Sortera förpackningen utifrån det material den består mest av. Ett exempel: en juicepaket med aluminiumfilm på insidan sorteras som pappersförpackning eftersom den till största delen består av papper.
- Skölj ur förpackningarna och låt dem torka.
- Vik ihop förpackningarna väl och ta bort eventuella lock och korkar.

När du kommit till återvinningsstationen är det viktigt att:

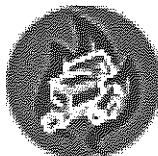
- Förpackningar och returpapper ligger löst i containrarna papperskassen läggs i containern för pappersförpackningar
- Plastkassen slängs i papperskorgen vid stationen eller läggs i containern för plastförpackningar.
- Stora förpackningar som färgburkar och dunkar eller wellpappkartonger kan inte läggas i containrarna på återvinningsstationen. De lämnar du istället på en återvinningscentral. Detsamma gäller för frigolit.
- Återvinningsstationerna är till för insamling av förpackningar. Andra föremål av metall eller plast, till exempel kastruller eller leksaker, ska inte lämnas i containrarna. Producenterna ansvarar för insamling och återvinning av sitt förpackningsmaterial, inga andra produkter.

Olika typer av avfall

Komposterbart
avfall

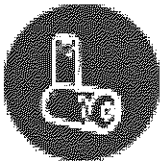
Brännbart
avfall

Icke
brännbart

Småbatterier

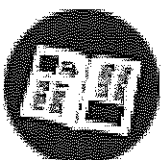
Färgat glas

Ofärgat glas

Returpapper

Pappersför-
packningar -

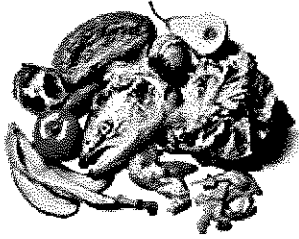

Hårda plast
förpackningar

**FARLIGT
AVFALL!**

grovsopor

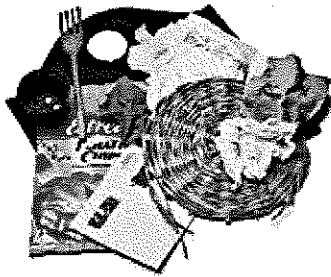

Komposterbart avfall

Komposterbart avfall är alla organiska sopor, som uppstår i ett hushåll, till exempel vid matlagning

Några exempel:

- matrester
- ägg- och räkskal
- potatis- och fruktskal
- kaffesump (utan melitta-filter)
- fiskrens
- ben

Brännbart avfall

Till brännbart avfall räknas mjuka plaster och hårda plaster som inte är förpackningar.

Papper som inte kan återvinnas hör också hit, liksom träföremål och annat som brinner bra.

Några exempel:

- plastpåsar
- disktrasor
- plastleksaker
- fönsterkuvert
- post-it-lappar
- trägafflar
- mindre textilier (strumpor, trasor och liknande)
- blöjor
- servetter
- blommor
- krukväxter.

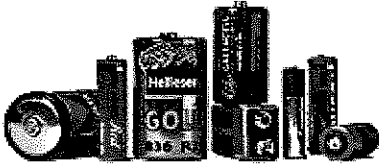
Metall- och restavfall

Metall och restavfall (MRA)

omfattar alla metallförpackningar, liksom annat metallhaltigt avfall. Hit räknas också sådant som inte kan brännas, komposteras eller rötas. Avfallet måste ligga löst i kärlet

Några exempel:

- konserverburkar
- aluminiumfolie
- dryckesburkar utan pant
- pennor
- keramik
- porslin
- läder

Småbatterier

I en röd holk vid varje återvinningsstation lägger du alla småbatterier från ditt hushåll.

Färgat glas

Flaskor och burkar av grönt, brunt eller blått glas ska läggas i igloon för färgat glas. Det är viktigt att det färgade glaset inte blandas med det ofärgade eftersom sorterna "förorenar" varandra.

Ofärgat glas

Flaskor och burkar av ofärgat, genomskinligt glas hör hemma i igloon för ofärgat glas. Det är viktigt att ofärgat och färgat glas hålls åtskilda; sorterna "förorenar" varandra.

Returpapper

Tidningar och tidskrifter, kataloger, reklamblad och kontospapper räknas till returpapper. Observera att kuvert med fönster eller självhäftande klister, självkopierande papper, post-it-lappar eller vaxat papper räknas till brännbart avfall.

Pappförpackningar

Pappersförpackningar är mjölk-, fil- och juicepaket, kartonger för fryst mat eller torra matvaror som pasta, ris och mjöl. Tvättmedelspaket, ägg- och mindre well-kartonger hör också hemma här, liksom papperskassar och andra tjocka påsar, till exempel för socker och potatis.

Hårda plastförpackningar

Ketchup-, saft- och schampoflaskor, liksom smör- och yoghurtburkar och glasslådor är hårda plastförpackningar. Observera att mjuk plast, till exempel påsar, läggs bland det brännbara avfallet, det vill säga i den vanliga soppåsen.

FARLIGT AVFALL!

Farligt avfall

Farligt avfall är sådant som ger bestående och allvarliga skador på människa och miljö. Några exempel är lösnings- och bekämpningsmedel, färg, olja, batterier, lysrör och gastuber.

grovsopor

Grovsopor

Skrymmande avfall som inte kan slängas som vanligt i kärlet eller säcken kallas grovsopor. Det kan vara möbler, vitvaror, trädgårdsavfall, mattor och andra textilier, betong, sten och trärester. Observera att elektronikskrot ej får läggas bland grovsopor utan sorteras separat.

Varför källsortering?

När materiel eller produkter mist sitt värde blir det avfall. Från att ha varit en tillgång blir det en belastning. På grund av vår ökade konsumtion i västvärlden har detta blivit ett stort problem. Våra soptippar läcker ut lakvatten och förgiftar den intilliggande marken. Vi måste få bort det avfall som går att återvinna och kompostera. I naturen cirkulerar materiel i olika kretslopp. Det får ett nytt värde. Källsorterar vi vårt avfall kan den största delen av soporna få tillbaka ett värde som nya råvaror. Återvunnet materiel kräver mindre energiförbrukning vid tillverkning än för jungfruliga råvaror.

Lönar det sig att samla in förpackningar?

Materialåtervinning av förpackningar ger miljövinster. Det visar Naturvårdsverkets genomgång av hur återvinning av förpackningar fungerar och hur producentansvaret påverkat förpackningarnas utformning.

Många menar att den goda effekten på miljön försvinner genom att förpackningarna transporteras fram och tillbaka i landet. Men Naturvårdsverket visar att de extra transporter som spelar liten roll i sammanhanget; det kan till och med vara lönsamt att frakta insamlade förpackningar från Norrland till södra Sverige. Avfallstransporter med lastbil utgör endast 1,2 procent av alla lastbilstransporter.

Livscykelanalyser visar positiva svar Naturvårdsverket menar att livscykelanalyser visar att mesta möjliga återvinning är att föredra. Ju fler gånger en förpackning återvinns, desto mindre blir dess miljöbelastning. I dessa analyser framgår också att en ökad rengöring av förpackningar i hushållen inte påverkar miljön negativt.

- Materialåtervinning av plast är bättre än väntat, vilket bland annat beror på

att konsumenterna sorterar effektivt och att plasten är lätt att återvinna.

- Returkartong materialåtervinns också med fördel. Miljövinster är inte så stora, men förbränning är ändå ett sämre alternativ även när transporter räknas in.
- Källsorterat glas är också lönsamt att återvinna eftersom det enda alternativet är deponering.

Har förpackningarna förändrats?

Den totala vikten av alla förpackningar som används har minskat med 20 procent sedan 1991. Producentansvaret syftar till att just minska förpackningarnas vikt, men också till att uppmuntra användningen av mer miljövänliga material. Även rengöring och sortering ska underlättas. Ett tydligt exempel på dessa förändringar är våra kaffepaket. Idag består de av en plastfilm och ett papperslager. Tidigare innehöll de aluminiumfolie, som täcktes med ett kartonghölje.

Fler lättare förpackningar

- Våra mjölkpaket har blivit mycket tunnare. Tidigare gav en kubikmeter ved 6.000 mjölkkartonger, nu ligger siffran på hela 9.000 stycken.
- En vanlig tvättmedelskartong är mer än 50 procent lättare idag. Refillförpackningar-, som väger en bråkdel av kartongerna, har också blivit starka på marknaden. Den förändringen sparar 1.735 ton kartongmaterial om året.
- Våra bärkassar är 60 procent lättare idag tjockleken har gått från 0,08 till 0,03 millimeter. Dessutom består kassarna till 50 procent av returplast.
- Coca Cola burkens topp har minskat i omfång. Därmed är också burkens vikt lägre fem gram mindre per burk sparar 5.000 ton aluminium per år. Och det bara i Sverige!

Batterier

Miljöfarliga batterier ofta dolda
Enligt batteriförordningen ansvarar kommunerna också för att miljöfarliga batterier sorteras ut för särskild behandling. Hit hör till exempel bilbatterier, men också "dolda" batterier, som är inbyggda i uppladdningsbara apparater. De uppladdningsbara batterierna innehåller tungmetaller som kvicksilver, kadmium och bly, att slänga sin elektriska tandborste, bormaskin eller rakapparat i soporna är alltså långtifrån miljövänligt.

Butiker, som säljer miljöfarliga batterier måste informera köparna om att batterierna ska lämnas till insamling. Med undantag för bilbatterier är butikerna dock inte skyldiga att ta emot batterierna. Istället tar du med dig dem till återvinningscentralen.

Färgat och ofärgat glas

Vid återvinningsstationerna finns två igloor för glasflaskor och burkar, en för färgat och en för ofärgat glas. Det är viktigt att de båda sorterna inte blandas eftersom det färgade "förorenar" det ofärgade. Smält glas kan inte avfärgas och därför riskerar stora mängder ofärgat glas gå till spillo. Tillgången på färgat glas är mycket större än på ofärgat, bland annat på grund av att vi importerar mycket buteljerade drycker. 80.000 ton utländskt glas kommer till Sverige varje år, nästan lika mycket som vår egen produktion. Glasinsamlingen startade redan i början på 80-talet och har alltid fungerat väl. Idag ligger insamlingsgraden på 75 procent; vi har alltså en bit kvar till hundra procentig återvinning.

Metallförpackningar

Metallförpackningar är det förpackningsslag som är mest lönsamt att återvinna ur miljösynpunkt. Att använda insamlad aluminium sparar så mycket som 95 procent av den energiåtgång som krävs när man använder ny råvara. För stål är siffran 65 procent. Metallerna kan också

smältas och formas ett oändligt antal gånger utan att kvaliteten försämras.

Till kategorin metallförpackningar räknas alla sorters konservburkar, liksom tuber och formar av folie eller aluminium. Det är viktigt att sortera ut även små detaljer som kapsyler från läskflaskor och lock från burkar. Utländska dryckesburkar utan pant hör också hemma i denna grupp.

Pappersförpackningar

Till fraktionen pappersförpackningar hör kartongförpackningar, till exempel mjölk-, fil- och juicepaket. Kartonger för fryst mat eller torra matvaror som pasta, ris och mjöl hör hemma här, liksom tvättmedelspaket och äggkartonger. Papperskassar och andra tjocka påsar, till exempel för socker och potatis, läggs också här. Detsamma gäller mindre wellpappkartonger. Stora wellkartonger lämnas på återvinningscentralen. Kartongfibern kan återvinnas fem till åtta gånger innan den är utsliten. Nya produkter blir förpackningar och ytterhöljet på gipsskivor.

Plastförpackningar

Plastcontainern för plast på återvinningsstationen är till för hårda plastförpackningar, det vill säga ketchup-, saft- och schampoflaskor, liksom smör- och yoghurtburkar och glasslådor. De vanligaste plasterna är polyeten (PE) och polypropen (PP), som båda lämpar sig väl för återvinning. Yoghurtburkar tillverkas av polystyren, en storts frigolit. PET-flaskor kan antingen lämnas tillbaka mot pant i butiken eller läggas i plastcontainern. Idag används PET-plasten främst som fleece-råvara. Industrin har också en stor mängd plast, som omfattas av producentansvaret. De lämnar till exempel fat och dunkar till återvinning, eller mjuk transportfilm, som lindas runt balar och pallar.

Returpapper

I returpapperscontainrarna hör endast papper hemma, det vill säga tidningar och tidskrifter, kataloger, reklamblad och kontorspapper. Kuvert med fönster eller självhäftande klister, självkopierande papper, post-it lappar eller vaxat papper räknas till brännbart avfall. De icke vattenlösliga delarna i dessa pappersprodukter ställer till problem i pappersbrukens maskiner. Vill det sig illa kan de orsaka driftstopp en hel dag. Pappersfibrerna kan bli nytt tidningspapper eller toalettpapper sex, sju gånger innan de är utslitna. Den svenska pappersindustrin importerar både tidningar och wellpapp, trots att vi lämnar papper till återvinning mycket flitigt. Även om vi samlade in 100 procent av allt papper vi förbrukar skulle vi behöva importera. Samtidigt exporterar vi stora mängder tidningspapper till bland andra Tyskland; vi ingår i ett europeiskt kretslopp för returpapper.